

REVOLUCIJE 1848 IN ZAČETEK NOVE DOBE:

Glavni vzrok za revolucije so bile povsod po Evropi gospodarske krize, ki so jih spremljale še slabe letine. Pomemben vzrok za r. je bilo tudi nezadovoljstvo nižjih družbenih plasti zaradi splošnega pomanjkanja. Splošen nemir je tako prerasel v revolucijo.

Začelo se je z manjšimi nemiri januarja leta 1848 ve nekaterih italijanskih državah, zares pa februarja v Franciji. Zaradi vstaje v Parizu je moral kralj odstopiti in razglašena je bila republika. Iz Francije se je revolucija širila v druge evropske države (Nemčija, Italija, Avstrija,..). Na Dunaju se je r. začela marca. Demonstranti so zahtevali ustavo, parlament in svobodo govora, kmetje pa še ukinitve fevdalizma. Osovraženi Metternich, ki je doslej vladal s trdo roko in izvajal cenzuro, je moral odstopiti in pobegniti. Cesar je nato obljubil ustavo, splošno volilno pravico, razglasil svobodo tiska in govora ter imenoval liberalno vlado. Z Dunaja se je revolucija hitro širila tudi v druge Habsburške monarhije in zajela Prago, Budimpešto, Krakov, Ljubljano, Benetke,.. Ker je bila država mnogonacionalna, so se revolucionarne zahteve začele mešati z nacionalnimi. Nenemški narodi so zahtevali enakost z nemškimi. Nacionalna gibanja so bila močnejša pri Madžarih, Čehih, Hrvatih, Poljakih, pa tudi pri Slovencih, ki so oblikovali svoj prvi politični program Zedinjene Slovenije. Pomlad narodov- narodi se začnejo prebujati in postavljajo nacionalne zahteve!!

V Franciji, Italiji, Nemčiji in Habsburški m. je bil septembra 1848 izglasovan zakon o zemljiški odvezi, ki je kmetom omogočil dobiti zemljo ob plačilu odškodnine. S tem so bili kmetje zadovoljni in njihova revolucionarna vnema je opešala. Oblast in vojska sta zdaj lažje zatirali revolucijo. Konec leta 1848 je odstopil cesar Ferdinand 1. v korist svojega 18-letnega nečaka Franca Jožefa. Novi cesar je bil pri zatiranju nemirov še bolj neizprosni. Ob pomoči ruskega carja je revolucijo navsezadnje zatrl.

Po revolucijah so odpravili pridobitve revolucionarjev. Nikomur pa ni uspelo obnoviti časa pred letom 1848. tako se je v Evropi po revoluciji fevdalizem ohranil le še v Rusiji in Turčiji.

DRUGA INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA IN NJENE POSLEDICE:

Meščanstvo, ki je v revolucijah pridobilo politično moč, je doseglo, da je država dopuščala vedno večjo gospodarsko svobodo, gospodarstvo, še zlasti ind. proizvodnja, je doživelo skokvit vzpon. Napredek v znanosti in tehniki je prinesel vrsto iznajdb, izumov in odkritij, zato obdobje 2. polovice 19. st. imenujemo tudi čas 2. ind. Revolucije. Tehnične novosti: novi postopki za pridobivanje jekla (bessemerjev in Siemens- Martinov postopek), odkril postopek vulkanizacije kavčuka in s tem pospešil proizvodnjo gume (Charles Goodyear), odkril dinamit (Alfred Nobel), izdelal prvi motor z notranjim izgorevanjem (Otto), iznašel žarnico in gramofon (Thomas Alva Edison). Razvoj naravoslovnih znanosti: biologija (nastanek vrst z naravnim izborom –Charles Darwin), medicina (ugotovil, da nekatere bolezni povzročajo bakterije; začel z dezinfekcijo-pasterizacijo- Pasteur), medicina (odkril povzročitelja tuberkuloze, antraksa in kolere- Koch), fizika (Joule- po njem se imenuje enota za delo, energijo in toploto; Nikola Tesla- hrvaški fizik. Odkril trifazni sistem za prenos energije; Marie Curie- z možem Pierrom sta odkrila radij in polonij). Druge pridobitve ind. Revolucije: brata Lumiere izdelata 1. filmsko kamero, brata Wright sestavita 1. letalo, zgrajena sta bila Sueški in Panamski prekop, druga avtomobilska revolucija je omogočila razvoj številnih novih gosp. Panog (elektrotehnike, kemične in avt. ind.).

PLOTIČNI RAZVOJ NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAV PRED 1. SVETOVNO:

VB je bila v 2. polovici 19. stol. Največja kolonialna velesila. V posesti je imela Indijo, Avstralijo, Novo Zelandijo, južno Afriko, območje Severne Amerike. Da bi utrdila svoj imperij, je dala VB kolonijam, ki so bile naseljene z evropskimi naseljenci, samoupravo, preimenovala jih je v dominione (imajo lastno vlado in lasten parlament).

Nemčija se je v 2. polovici 19. st. šele združila (prej na tem prostoru več manjših držav, še od leta 1815). Nemčija je v povezavi z Avstroogrsko želela povečati svoj vpliv na Balkanu in

v Mali Aziji. Pri tem je naletela na velik odpor VB in Francije. Proti koncu 19. st. se je v Nemčiji vedno bolj krepilo mnenje, da bi si zaslužili večji kolonialni imperij.

Avstroogrška: glavni problem- mnogonacionalnost. Da bi preprečili slabitev države, je leta 1867 Dunaj ugodil Madžarom in uvedel dualizem- država sicer ostane ena sama, vendar je znotraj svojih meja razdeljena na dva dela: avstrijskega in ogrskega. Država se odslej imenuje Avstroogrška. Skupne zadeve obeh delov: vojska, finance, zunanja politika in vladar (Franc Jožef). V AO sta bila nemški in madžarski narod privilegirana.

V 2. polovici 19. st. je postajal AO Balkanski polotok vse pomembnejši- zaradi naravnih bogastev in strateške lege. Leta 1908 so izvedli aneksijo (priključitev) BIH in zaradi tega je prišlo do zaostritev odnosov s Srbijo, saj je Srbija potihoma računala, da bo BIH dobila ona. (do leta 1908 je BIH Turška).